دقیق‌ترین اطلاعات دربارهٔ

مسجد حضرت آیة‌الله بروجردی

این مقاله باستناد توضیحاتی که از مقام اصلی نظارت بر ساختمان مسجد گرفته شده تنظیم گردیده است

یکی از افتخارات قم اینست که از همان زمان ائمه علیهم‌السلام یکی از مراکز مهم عالم تشیع بوده و بسیاری از دانشمندان بزرگ شیعه و راویان حدیث از این شهر مقدس برخاسته‌اند و حدیث معروف «قم عش آل محمد و ماوی شیعتهم» که از امام کاظم (ع) نقل شده دلیل روشنی بر این مدعاست.

این موضوع بضمیمه وجود مدفن یکی از گرامی‌ترین فرزندان هفتمین پیشوای عالم تشیع یعنی فاطمه معصومه (سلام‌الله علیها) در این شهر سبب شد که این مرکز از همان قرون اولیه اسلام مورد توجه عموم علاقه‌مندان اهلبیت قرار گیرد.

اما با اینهمه، شهر قم یک مسجد بزرگ که درخور چنین مرکزیتی باشد و در دسترس عموم مردم مخصوصاً زوار و مسافرین باشد که بتوانند نمازهای جماعت را باشکوه هرچه بیشتر در آن انجام بدهند و مجالس مهم دینی را باعظمت تمام برگزار کنند، نداشت و از این لحاظ در اعیاد و وفیات بلکه در غالب اوقات این مضیقه کاملا احساس میشد و ضرورت وجود مسجد آبرومندی که معرف عظمت قم باشد آشکارتر بنظر میرسید.

سالها گذشت دست تقدیر حضرت آیة‌الله العظمی آقای بروجردی را برای معالجه از بروجرد بتهران فرستاد، معظم له سحر گاهان بقم میرسد نسیم روح‌افزائی میوزد، سکوت عمیق و با ابهتی که با روحانیت این شهر آمیخته است همه جا را فرا گرفته، صدائی جز نغمه مناجات سحرخیزان بگوش نمیرسد، گنبد حضرت معصومه و گلدسته‌ها باشکوه خاصی نظر هر بیننده ای را از دور بخود

جلب میکنند ، همینکه چشم معظم‌له بگنبد مطهر میافتد روح و نشاط معنوی تازه‌ای بایشان دست میدهد و در همان حال عهد میکنند که پس از بهبودی از آن کسالت مسجد آبرومندی در کنار آستانه مقدسه برپا کنند .

ایشان بتهران میروند ، بزرگان علماء و محصلین حوزه علمیه قم موقع را مغتنم شمرده وجداً تقاضا میکنند که معظم‌له پس از بهبودی درقم بمانند تا حوزه علمیه‌ای که بدست با کفایت مرحوم **آیةالله حائری یزدی** پی‌ریزی شده بود از برکت وجود ایشان رونق بیشتری گرفته و بصورت یك دانشگاه عظیم روحانی درآید ، معظم‌له این دعوت را پذیرفته و رحل اقامت درقم میافکنند .

سال **۱۳۳۳** فرا رسید ، روز تولد حضرت ثامن‌الائمه ﷺ (یازدهم شعبان) جمعیت زیادی درنزدیکی آستانه مقدسه حضور پیدا کرده بودند و مراسم با شکوهی برپا بود ؛ جنب وجوش خاصی که از جریان تازه و جالبی حکایت میکرد در میان جمعیت دیده میشد ، آری در همین ساعت حضرت آیةالله بروجردی نخستین کلنگ ساختمان مسجداعظم را با دست خود بر زمین زدند و بلافاصله مقدمات ساختمان مسجد و مهیا کردن زمینهای اطراف شروع شد .

اکنون که متجاوز از پنج سال از آن تاریخ میگذرد بااینکه ساختمان مسجد هنوز تکمیل نشده ؛ بصورت یکی از بزرگترین مساجد اسلامی و کم‌نظیر خودنمائی میکند و بدون تردید پس از تکمیل یکی از شاهکارهای مهم عصر ما محسوب خواهد شد ، و باین وسیله آن نیازمندی که بوجود چنین بنائی دراین مرکز روحانی احساس میشد تأمین گردید ، دراینجا لازم است بقسمتی از مزایای مسجد مزبور اشاره کنیم :

مساحت مسجد و طرز ساختمان آن .

محوطه‌ای که برای این مسجد درنظر گرفته شده یك محوطه وسیع یازده‌هزار متری است که قسمتی زیربنا وقسمتی صحن مسجد وقسمتی سایر متعلقات آنرا تشکیل میدهد .

ساختمان این مسجد بسبك معماری معمول اسلامی است و دارای شبستان و گنبدو گلدسته است ، ازمزایای مهم این ساختمان عظیم اینست که تمام آن ، اعم از شبستانها و گلدسته‌ها و گنبدازبتن آرمه (سیمان مسلح) بناشده وبنیان آن فوق العاده مستحکم است .

مسجدمزبوردارای دو کتابخانه کوچك وبزرك ، محل مخصوص برای دستگاه تهویه ، حجرات خاصی برای قرائت خانه ، آبدارخانه، کشیك خانه است ، که قسمتی ساخته شده وقسمتی دردست تکمیل است ، سقف مسجد تمام از سیمان مسلح است و پشت بام آن کاملا مسطح وهموارشده تادر موقع گرمی هوابتوان از آن برای اقامهٔ جماعت استفاده کرد کتابخانهٔ مسجددر نیمهٔ شعبان امسال افتتاح وآیة‌الله دوقرآن بآن اهداء فرمودند ؛ مصالحی که دراین بنیان عظیم بکار رفته عبارت است ازآهن (تیرآهن ؛ آهنهای نبشی ، آهن ورق ، مفتول) وانواع مختلف آجروموزائیك و کاشی و سنك مرمروسنگهای معمولی وسیمانهای معمولی وسفیدوشیشه‌های معمولی ومشجر که همه ازمرغوبترین نوع خود بوده است .

پی‌های مسجد ازسیمان وآهن برداشته شده ویك اسکلت عظیم آهنی تمام شبستان و گلدسته‌ها و گنبدرا دربر گرفته است ، تمام دربهای مسجدو پنجره‌ها بجزدرب ورودی غربی ازآهن ساخته شده است واطراف شبستانها تا دو متر سنك مرمر بانوارسیاه مخصوصی نصب شده ؛ گنبدعظیم مسجد که در نوع خود بی‌نظیر است از دوپوسته درونی و بیرونی تشکیل یافته ووسط آن خالی است تازیاد سنگین نشود .

سراسر زیر گنبد ومحرابهاوایوانها با کاشیهای بسیار ظریف و کتیبه های زیبائی تزیین شده وشکوه خاصی بآنها بخشیده ، تمام روی گنبد و گلدسته‌هاوقسمتی ازدیوارهای مسجدنیز بهمین ترتیب کاشیکاری میشود .

برای روشنائی داخل شبستانها لامپهای « فلورسنت » فراوانی بر سقف نصب شده وروی آنها باشیشه‌های مشجر پوشانیده شده است ، کف مسجد باسنگهای محکم

تیره رنگی فرش میشود که قسمتی از آن ساخته شده وبقیه در دست تکمیل است وزیر سازی واحتیاطات لازمه برای جلوگیری ازسرایت رطوبت به شبستانها باندازه کافی شده است .

وضوخانه مسجد بطرز ظریف وآبرومندی ساخته و لوله کشی شده است ، چاه عمیق مسجد که نزدیك درب غربی است درنوع خود ممتاز وبراثرمجاورت باروخانه آب آن ازگواراترین آبهای قم است .

برای نصب سنگهای بزرك وآهنها درقسمتهای فوقانی ازجرثقیل استفاده شده وقسمتهائی که درمعرض باران است کاشیهای آن باسیمان نصب میشود تاریزش نکنند رویهمرفته حداکثر استحکام وظرافت دراین بنای باشکوه اسلامی جمع شده است

هزینه ساختمان مسجد

تاکنون بیش ازپنج ملیون تومان برای ساختمان مسجد صرف شده وباقیماندهٔ آنرا درحدود دوملیون برآورد کرده اند ، والبته باتوجه بعظمت واستحکام بنا ممکن است این مبلغ درنظر ناچیز بیاید ، ولی باتوجه باینکه مصالح ساختمانی آن را مسلمانان باحد اقل قیمت بازار در اختیار مسجد گذارده اند وازطرفی بدیهی است کوچکترین حیف ومیلی دروجوه آن نشده ، جای تعجب ندارد .

قسمتی از این مبلغ را حضرت آیةالله وقسمت دیگر آنرا اهل خیر از طبقات مختلف (ازمردوزن) داده اند که غالباً مایل نبوده ونیستند نامی از آنها برده شود و هزینه مسجد فقط وفقط ازاین راه تأمین شده است ، چه بسا افرادبی بضاعتی که درعین تنگدستی باشوق زیاد مبلغ مختصری پرداخته اند تادراین افتخار سهیم باشند ،قسمتی ازمجموع این کمکها جنسی وقسمتی نقدی بوده است وباید اضافه کرد که فقط مسلمانان ایران افتخار تأمین هزینه آنرا داشته اند .

مهندس وطراح نقشهٔ مسجد ،آقای حاج محمدحسین لرزاده معمار معروف بوده

(بقیه درصفحه ٦٤)